

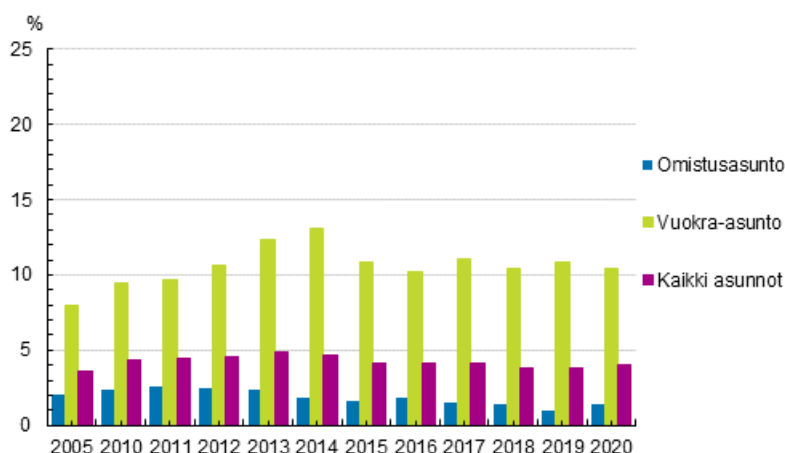
Tulonjakotilasto 2020

Tulot, asuminen ja asumismenot

Asumiskustannusrasitteisia vuokra-asunnoissa 10,4 prosenttia vuonna 2020

Kaikista henkilöistä 4,0 prosenttia, vuokra-asunnoissa asuvista 10,4 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvista henkilöistä 1,4 prosenttia kuului asumiskustannusrasitteisiin kotitalouksiin vuonna 2020. Henkilöosuudet olivat lähes samat kuin edellisvuosina. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta.

Asumiskustannusrasitteiset (%) henkilöistä 2005, 2010–2020

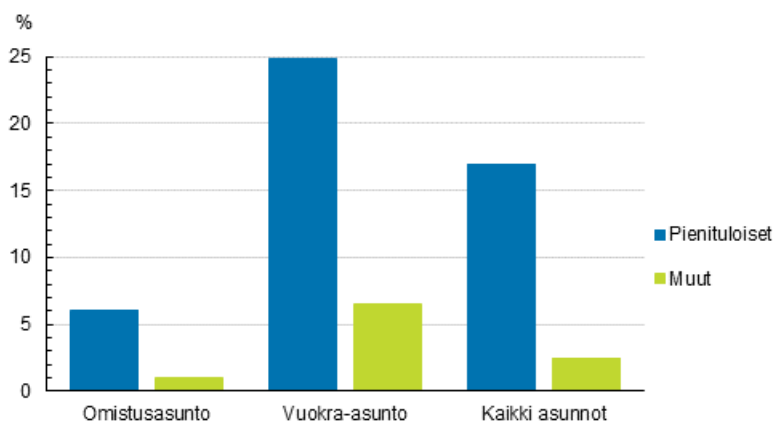
Asumiskustannusrasitteinen kotitalous: Asumiskustannusten osuus käytettävissä olevista rahatuloista on yli 40 prosenttia. Tietoon ei lueta asumistukia.

Kotitalouksissa, joiden asunnon hallintasuhteena oli vuokra-asunto, asumiskustannusrasitteisten henkilöiden osuus pysyi 10–11 prosentin välillä vuosina 2015–2020. Omistusasunnoissa henkilöosuus oli noin 1–2 prosenttia. Kaikissa kotitalouksissa asumiskustannusrasitteisten henkilöiden osuus oli noin 4 prosenttia.

Asumiskustannusrasitteisyys oli 2000-luvulla yleisimmillään vuosina 2013–2014. Esimerkiksi vuokra-asunnoissa asuvista henkilöistä 13,1 prosenttia kuului asumiskustannusrasitteisiin kotitalouksiin vuonna 2014.

Asumiskustannukset ovat välttämättömyysmenoja, jotka vievät tuloista sitä suuremman osan, mitä pienituloisempi henkilö on. Vuonna 2020 [pienituloisista](#) henkilöistä 16,9 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia. Pienituloisista henkilöistä, jotka asuivat vuokra-asunnossa, 24,8 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia. Omistusasunnoissa asuvista henkilöistä heitä oli vähemmän, 6,0 prosenttia. Henkilöistä, jotka eivät lukeutuneet pienituloisiin ja asuivat vuokra-asunnossa, 6,5 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia vuonna 2020.

Asumiskustannusrasitteiset (%) pienituloisista ja muista henkilöistä asunnon hallintasuhteen mukaan 2020

Kotitalouksien tulotasot erosivat merkittävästi asunnon hallintasuhteen mukaan. Tulokäsittelenä oli kotitalouden kulutusyksikköä kohti laskettu käytettävissä oleva rahatulo (pl. myyntivoitot). Vuokra-asunnoissa asuvien tulojen mediaani oli asumiskustannusten maksamisen jälkeen 52 prosenttia omistusasunnoissa asuvien tulomediaanista vuonna 2020. Ero oli hieman pienempi kuin edellisvuonna.

Pienituloisten kotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso keskituloisiin verrattuna pysyi vuonna 2020 samana kuin edellisvuonna, noin 42 prosenttia kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta.

Sisällys

1 Asunnon hallintasuhteen mukaisissa tuloeroissa pienoista kaventumista.....	4
2 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso.....	6
2.1 Tuloryhmä: Asumiskustannusten tulo-osuus 26,2 prosenttia pienituloisimmassa kymmenyksessä.....	6
2.2 Asunnon hallintasuhte: Asumiskustannusten tulo-osuus 10,3 prosenttia omistusasunnoissa ja 26,1 prosenttia vuokra-asunnoissa.....	7
2.3 Kotitalouden elinvaihe: Lapsiperheiden asumiskustannuksiin 10,7 prosenttia ja lisäksi pääomamenoihin yhteensä 21,1 prosenttia tuloista.....	9
3 Suuret asumiskustannukset Suomessa noin 4 prosentilla, EU-maissa keskimäärin 10 prosentilla kotitalousväestöstä.....	11

Taulukot

Taulukko 1. Kotitalouksien asumiskustannusten ja asumismenojen tulo-osuudet (%) asunnon hallintasuhteen ja tulokymmenyksen mukaan 2020, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani.....

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Asunnon hallintasuhte tulokymmenyksen mukaan 2020.....

Kuviot

Kuvio 1. Kotitalouksien mediaanitulo asunnon hallintasuhteen mukaan 1995–2020, euroa vuoden 2020 hinnoin....

Kuvio 2. Pienituloisten kotitalouksien mediaanitulo asunnon hallintasuhteen mukaan 2002–2020, euroa vuoden 2020 hinnoin.....

Kuvio 3. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenyksen mukaan 2020, brutto- ja nettomääräiset asumiskustannukset, keskiarvo.....

Kuvio 4. Asumismenot (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenyksen mukaan 2020, brutto- ja nettomääräiset asumismenot, keskiarvo.....

Kuvio 5. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista asunnon hallintasuhteen mukaan 2005, 2010, 2015 ja 2020, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani.....

Kuvio 6. Asumiskustannukset ja -menot (%) käytettävissä olevista rahatuloista kotitalouden elinvaiheen mukaan 2020, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani

Kuvio 7. Kotitaloudet (%) ja henkilöt (%) asumiskustannusten tulo-osuuksien mukaan 2005, 2010–2020, nettomääräiset asumiskustannukset

Kuvio 8. Asumiskustannusten tulo-osuus yli 30 % tai 40 %, kotitaloudet ja henkilöt 2005–2020.....

Kuvio 9. Asumiskustannusten tulo-osuus yli 40 %, kotitaloudet ja henkilöt asunnon hallintasuhteen mukaan 2005–2020, 2 vuoden liukuvat keskiarvot.....

Kuvio 10. Asumiskustannusten tulo-osuus yli 40 %, henkilöt (%) pienituloisista ja muista henkilöistä asunnon hallintasuhteen mukaan 2005, 2010–2020.....

Laatuseloste: tulonjakotilasto.....

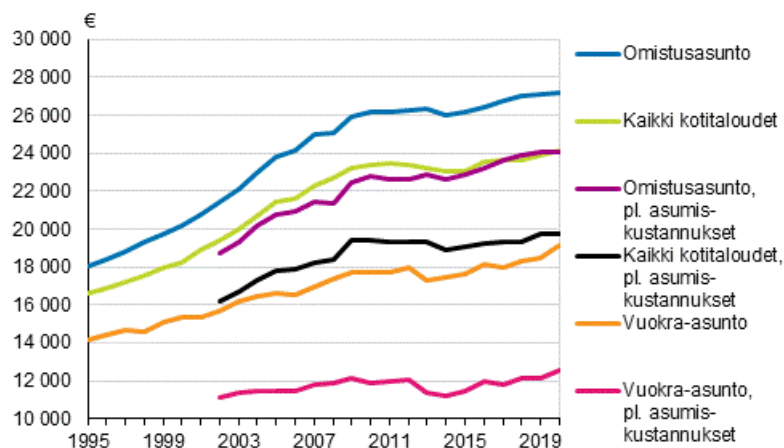
1 Asunnon hallintasuhteen mukaisissa tuloeroissa pienoista kaventumista

Kotitalouksiin kuuluvista henkilöistä 70,3 prosenttia asui omistusasunnossa ja 27,6 prosenttia vuokra-asunnossa vuonna 2020. Noin 2 prosentilla oli jokin muu asunnon hallintasuhte. Vuokra-asunnossa asuivat yleisimmin nuoret, alle 35-vuotiaiden viitehenkilöiden, alle 65-vuotiaiden yhden henkilön ja yhden huoltajan lapsiperheiden kotitalouksiin kuuluvat henkilöt. (Tulonjakotilaston tietokantataulukot.)

[Pienituloisista](#) henkilöistä 43,3 prosenttia asui omistusasunnossa ja 54,6 prosenttia vuokra-asunnossa vuonna 2020.

Kotitalouksien tulokehitys oli yleisesti heikkoa jaksolla 2011–2015. Ekvivalentti mediaanitulo pieneni vuosina 2013 ja 2014. Jaksolla 2016–2020 tulot kasvoivat hieman vuosittain. Kotitalouksien reaalin tulotaso oli vuonna 2020 mediaanitulolla mitattuna yli 3 prosenttia suurempi kuin vuonna 2010, ja vajaat 5 prosenttia suurempi kuin vuonna 2015. Vuoden 2020 tulojaon kehityksen seurauksena keskiarvoon perustuvat tulot kasvoivat jaksolla 2016–2020 hieman hitaammin (n. 4 %) kuin mediaanitulo. (Kuvio 1; Tulonjakotilaston tietokantataulukot.)

Kuvio 1. Kotitalouksien mediaanitulo asunnon hallintasuhteen mukaan 1995–2020, euroa vuoden 2020 hinnoin

Tulokäsitteet: Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo (pl. myyntivoitot) kotitaloutta kohti ja ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo (pl. myyntivoitot) maksettujen asumiskustannusten jälkeen kotitaloutta kohti, mediaanitulo. Ekvivalentti tulo on kotitalouden tulo jaettuna kulutusyksikköluvulla.

Kotitalousryhmien välisten tuloerojen kuvaamiseen on seuraavassa käytetty ekvivalenttia käytettävissä olevan rahatulon mediaania. Se osoittaa luotettavammin ryhmien tulotasoa ilman tulojaon eriytymisen ja etenkin otosaineistossa tietojen vuosittaisesta satunnaisuudesta johtuvan vaihtelun vaikutusta.

Mediaanitulojen perusteella kotitalouksien reaalin tulotaso oli vuonna 2020 omistusasunnoissa lähes 4 prosenttia ja vuokra-asunnoissa 9 prosenttia suurempi kuin vuonna 2015. Maksettujen asumiskustannusten jälkeen mediaanitulo oli omistusasunnoissa noin 5 prosenttia ja vuokra-asunnoissa yhä noin 9 prosenttia suurempi kuin vuonna 2015. Kaikkien kotitalouksien mediaanitulo oli vuonna 2020 ennen asumiskustannusten maksamista vajaat 5 ja niiden maksamisen jälkeen vajaat 4 prosenttia suurempi kuin vuonna 2015.

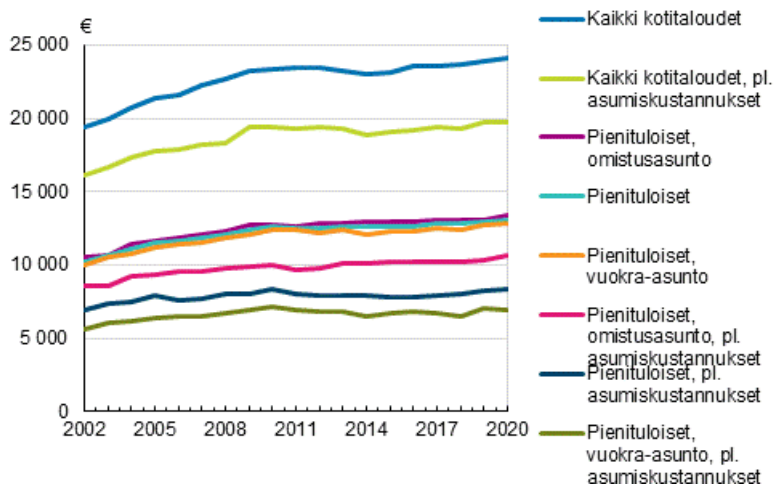
Omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien reaaliset tulotasot ennen ja jälkeen maksettujen asumiskustannusten olivat vuonna 2020 lähes samat edeltävään vuoteen verrattuna. Sitä vastoin vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotasossa oli edellisvuoteen verrattuna kasvua (noin 3 %).

Kotitalouksien ekvivalentti käytettävissä olevien rahatulosten mediaani oli vuonna 2020 noin 24 100 euroa ja maksettujen asumiskustannusten jälkeen 19 800 euroa. Omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien ekvivalentti mediaanitulo oli 27 200 euroa ja maksettujen asumiskustannusten jälkeen 24 000 euroa. Vuokra-asunnoissa asuvien vastaavat mediaanitulot olivat ennen maksettuja asumiskustannuksia 19 100 euroa ja niiden jälkeen 12 500 euroa.

Kotitalouksien tulot eriytyivät asunnon hallintasuhteen mukaan 1990-luvun puolivälistä. Vertailukelpoiset tiedot maksettujen asumiskustannusten jälkeisistä tuloista ovat saatavissa tulojakotilaston otosaineistosta vuodesta 2002 lähtien. Vuonna 2005 kotitalouksien tulotaso oli vuokra-asunnoissa 70 prosenttia ja maksettujen asumiskustannusten jälkeen 55 prosenttia omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien mediaanituloihin perustuvista tulotasoista. Maksettujen asumiskustannusten jälkeiset tulot erkaantuivat vuokrien kasvun seurauksena omistus- ja vuokra-asuntokotitalouksien välillä aina viime vuosikymmenen puoliväliin saakka. Vuosina 2014 ja 2015 vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso ennen maksettuja asumiskustannuksia oli 67 prosenttia ja niiden jälkeen 50 prosenttia omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien vastaavista tulotasoista. Jaksolla 2016–2019 vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso ennen maksettuja asumiskustannuksia vaihteli 67–69 prosentin ja maksettujen asumiskustannusten jälkeen 50–52 prosentin välillä omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tulotasoista. Vuonna 2020 tuloero kaventui hieman edellisvuodesta. Vuokra-asunnoissa asuvien tulotaso oli ennen asumiskustannusten maksamista 70 prosenttia ja niiden maksamisen jälkeen 52 prosenttia omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tulotasoista.

Tulonsiirtoina saadut asumistuet lisäsivät pienituloisten kotitalouksien käytettävissä olevia rahatuloja ja kattoivat niiden asumiskustannuksia. Tuloero keskituloisiin verrattuna, samoin tuloero omistus- ja vuokra-asunnoissa asuvien pienituloisten kotitalouksien välillä oli huomattavasti suurempi asumiskustannusten maksamisen jälkeen kuin niiden maksamista ennen. Pienituloisten kotitalouksien tulotaso ennen asumiskustannusten maksamista oli vuonna 2020 edellisvuoden mukaisesti noin 54 prosenttia kaikkien kotitalouksien tulotasosta (mediaani 24 100 euroa) ja asumiskustannusten maksamisen jälkeen 42 prosenttia kaikkien kotitalouksien vastaavasta tulotasosta (mediaani 19 800 euroa). Ekvivalentti käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli kaikilla pienituloisilla kotitalouksilla vuonna 2020 noin 13 100 euroa; omistusasunnoissa noin 13 400 euroa ja vuokra-asunnoissa 12 800 euroa. Maksettujen asumiskustannusten jälkeen ekvivalentti mediaanitulo oli kaikilla pienituloisilla kotitalouksilla 8 400 euroa: omistusasunnoissa 10 600 euroa ja vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla 6 900 euroa. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Pienituloisten kotitalouksien mediaanitulo asunnon hallintasuhteen mukaan 2002–2020, euroa vuoden 2020 hinnoin

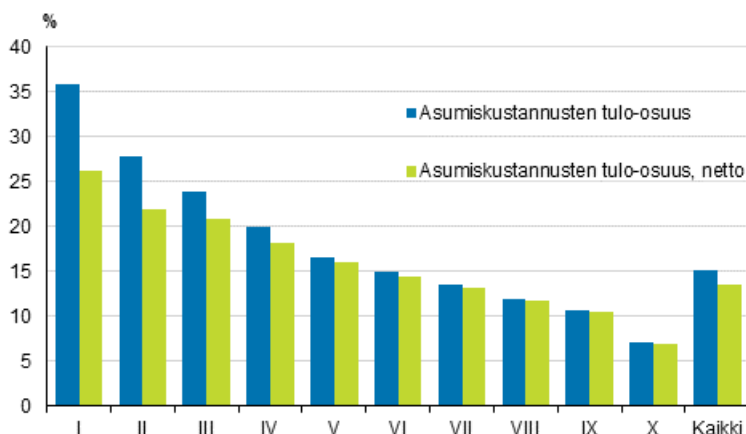
Tulokäsitteet: Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo (pl. myyntivoitot) kotitaloutta kohti ja ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo (pl. myyntivoitot) maksettujen asumiskustannusten jälkeen kotitaloutta kohti, mediaanitulo. Ekvivalentti tulo on kotitalouden tulo jaettuna kotitalouden kulutusyksikköluvulla.

2 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso

2.1 Tuloryhmä: Asumiskustannusten tulo-osuus 26,2 prosenttia pienituloisimmassa kymmenyksessä

Asumiskustannusten osuus käytettävistä olevista rahatuloista, asumiskustannusten tulo-osuus, oli sitä suurempi mitä matalampi kotitalouden tulotaso oli (kuvio 3). Asumiskustannuksiin luetaan kotitalouden varsinaisen asunnon käyttömenot, kiinteistövero ja asuntolainan korot. Tukien seurauksena kotitalouksien maksamat nettomääräiset asumiskustannukset olivat suhteellisesti pienemmät kuin ilman tukia. Tukina otettiin huomioon tulonsiirtoina saadut asumistuet (yleinen asumistuki, eläkkeensaajien asumistuki ja opintotuen asumislisä¹⁾) ja asuntolainojen korkojen verovähennysetuus.

Kuvio 3. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenyksen mukaan 2020, brutto- ja nettomääräiset asumiskustannukset, keskiarvo

Asumistukien määrä oli kolmessa pienituloisimmassa kymmenyksessä suurempi kuin kotitalouksilla keskimäärin. Nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuudet erosivat silti merkittävästi tulokymmenyryhmien välillä. Vuonna 2020 ensimmäiseen, pienituloisimpaan kymmenykseen kuuluvien kotitalouksien asumiskustannukset olivat keskimäärin 35,9 prosenttia ja asumistuet pois lukien 26,2 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista. Toiseksi pienituloisimpaan kymmenykseen kuuluvilla asumiskustannukset olivat keskimäärin 27,8 prosenttia ja asumistuet pois lukien 22,0 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista. Kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuus oli asumistukien seurauksena keskimäärin 13,6 prosenttia eli 1,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin niitä edeltäneiden asumiskustannusten ja tulojen perusteella, joissa ne olivat tukien verran suuremmat.

Tulonsiirtoina saadut asumistuet kohdentuivat pienituloisimpiin ryhmiin. Vuonna 2019 yleisen asumistuen perusteena olevien asumismenojen enimmäismääriä korotettiin ensi kertaa elinkustannusindeksin muutoksen mukaisesti (1,5 %) ja eläkkeensaajien asumistuessa niitä korotettiin vuoden 2018 tavoin 1,8 prosenttia. Asumistukien myöntämisperusteisiin oli vuonna 2015 tehty suuria lievennyksiä (yleinen asumistuki), jonka jälkeen tukien vaikutus kasvoi. Vuoden 2017 loppupuoliskolla valtaosa opiskelijoista, Suomessa vuokralla asuvat opiskelijat, tulivat yleisen asumistuen piiriin, jolloin tuet määräytyivät henkilöiden sijaan ruokakunnan perusteella.

Kotitalouksien asuntolainan koroista tuloverotuksessa saaman verovähennysetuuden vaikutus asumiskustannusten tulo-osuuksiin oli vuonna 2020 enää vähäinen, sillä verovähennysoikeus rajoittui yhä edellisvuodesta. Asuntovelallisten lisäksi tuloryhmissä oli henkilöitä, jotka olivat saaneet opiskelijoiden

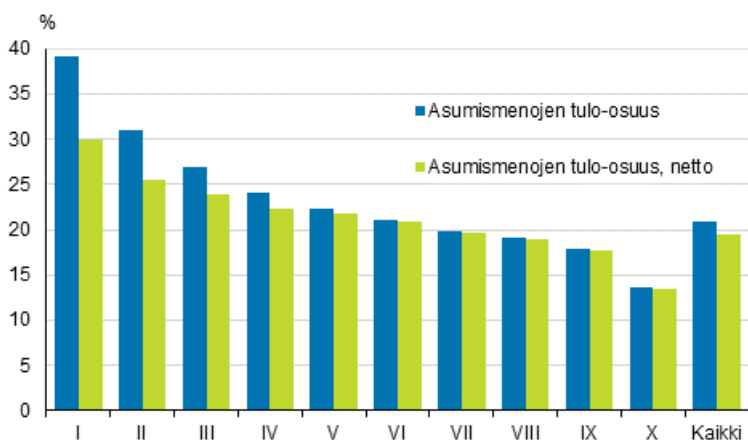
1) Asumistukiin luetaan sotilasavutuksen asumislisä, jota ei ollut käytettävissä tietojen muodostamiseen. Sen vaikutus asumistukien yhteismäärään on pieni. Asumistukiin ei lueta toimeentulotuen osaa, jolla on katettu asumiskustannuksia.

asumislisää opiskellessaan Ahvenanmaalla ja ulkomailla, samoin eräissä maksullisissa oppilaitoksissa (mm. kansanopistot) Manner-Suomessa.

Omistusasunto asunnon hallintaperusteena ja asuntovelkaisuus olivat yleisiä keskituloa suurituloisemmilla kotitalouksilla (liitetaulukko 1). Pääomamenot sisältävien asumismenojen tulo-osuus oli asumiskustannuksiin verrattuna suhteellisesti suurempi, mitä korkeampi kotitalouden tulotaso oli. Pääomamenoihin luetaan kotitalouden varsinaisen asunnon rahoitusvastike ja asuntolainan lyhennykset. Ne eivät sisällä tilastovuonna poismaksettua taloyhtiön lainoja eivätkä asuntosäästämistä.

Asumismenojen tulo-osuus pois lukien asumistuet oli vuonna 2020 kaikilla kotitalouksilla keskimäärin 19,5 prosenttia. Luku oli lähes sama kuin edellisvuonna (19,6 %). Asumismenojen keskimääräinen tulo-osuus oli pienituloisimpaan kymmenykseen kuuluvilla kotitalouksilla 30,0 prosenttia ja seuraavaan tulokymmenykseen kuuluvilla kotitalouksilla 25,5 prosenttia. Kaikkein suurituloisimman kymmenyksen kotitalouksilla se oli 13,5 prosenttia. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Asumismenot (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenyksen mukaan 2020, brutto- ja nettomääräiset asumismenot, keskiarvo

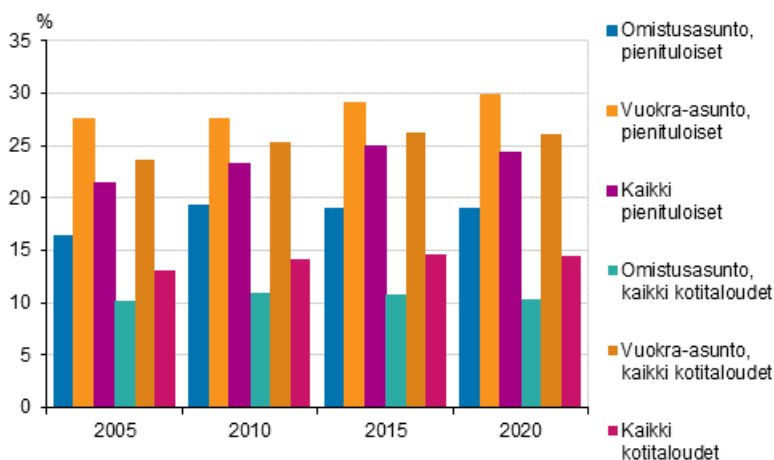

2.2 Asunnon hallintasuhde: Asumiskustannusten tulo-osuus 10,3 prosenttia omistusasunnoissa ja 26,1 prosenttia vuokra-asunnoissa

Kotitalouksien nettomääräinen asumiskustannusten tulo-osuus oli mediaanilla mitattuna keskimäärin 14,4 prosenttia vuonna 2020. Omistusasunnoissa se oli keskimäärin 10,3 prosenttia ja vuokra-asunnoissa 26,1 prosenttia. Tulo-osuus oli omistusasunnoissa lähes prosenttiyksikön pienempi ja vuokra-asunnoissa samansuuruinen kuin vuonna 2015. Sitä vastoin vuoteen 2010 verrattuna tulo-osuus oli vuokra-asunnoissa hieman suurempi. Tiedot ovat kotitalouskohtaisten asumiskustannusten tulo-osuuksien perusteella laskettuja mediaanilukuja. (Kuvio 5.)

Tilastomääritelmän mukaan pienituloisilla kotitalouksilla (ks. [Pienituloisuus](#)) asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 24,3 prosenttia vuonna 2020. Niistä vuokra-asunnoissa asuvilla se oli 29,9 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvilla 18,9 prosenttia.

Kuvio 5. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista asunnon hallintasuhteen mukaan 2005, 2010, 2015 ja 2020, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani

Taulukossa 1 on esitetty asumiskustannusten tulo-osuudet kolmeen pienituloisimpaan kymmenykseen kuuluvilla kotitalouksilla vuonna 2020. Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli näille ryhmille yhteensä 22,5 prosenttia. Erot asunnon hallintasuhteiden mukaisten ryhmien asumiskustannusten tulo-osuuksissa olivat vastaavanlaiset kuin kotitalouksilla yhteensä. Kolmessa pienituloisimmassa kymmenyksessä kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli vuokra-asunnoissa 28,9 prosenttia ja omistusasunnoissa 15,9 prosenttia. Vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla, joiden tulot olivat suuremmat, asumiskustannusten tulo-osuudet olivat samoin suhteellisen suuret. 4.–10. tulokymmenyksessä asumiskustannusten tulo-osuus oli 23,8 prosenttia ja niillä, jotka eivät lukeutuneet pienituloisiin kotitalouksiin, 25,3 prosenttia vuonna 2020. (Taulukko 1; Tulonjakotilaston tietokantataulukot.)

Taulukko 1. Kotitalouksien asumiskustannusten ja asumismenojen tulo-osuudet (%) asunnon hallintasuhteen ja tulokymmenyksen mukaan 2020, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani

Asunnon hallintasuhte	Tulokymmenys					
	Asumis-kustannus (%), I – III kymmenys	Asumis-kustannus (%), IV - X kymmenys	Asumis-kustannus (%), kaikki kotitaloudet	Asumis-meno (%), I – III kymmenys	Asumis-meno (%), IV – X kymmenys	Asumis-meno (%), kaikki kotitaloudet
Omistusasunto	15,9	9,1	10,3	21,3	16,6	17,7
-Velaton omistusasunto	15,9	8,8	10,9	18,9	10,1	12,9
-Velkainen omistusasunto	15,7	9,3	9,9	32,6	22,1	22,9
Asuntovelan määrä:
- 49 999	18,4	8,8	9,7	38,3	20,6	22,3
50 000 - 99 999	14,7	9,8	10,3	30,4	22,4	24,0
100 000 - 149 999	15,3	9,8	10,1	27,4	22,3	22,5
150 000 -	15,1	9,2	9,4	31,2	22,7	22,8
Vuokra-asunto	28,9	23,8	26,1	28,9	23,8	26,1
Kaikki kotitaloudet	22,5	10,9	14,4	25,6	18,8	21,0

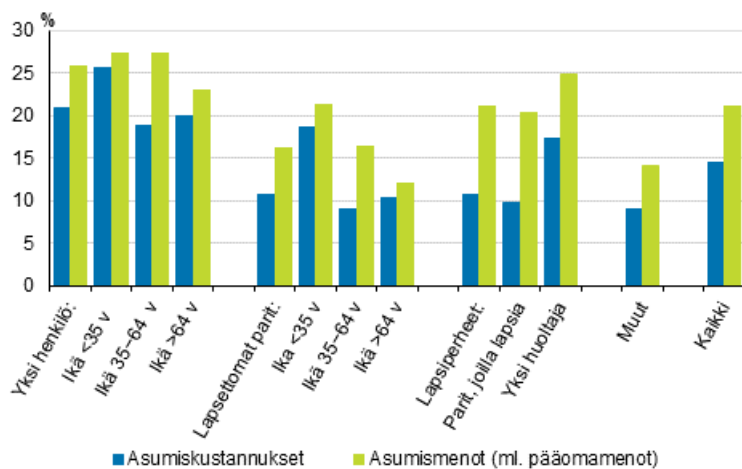
Asumiskustannusten lisäksi pääomamenot veivät osan kotitalouksien tuloista: asumismenojen tulo-osuuksien mediaani oli 21,0 prosenttia vuonna 2020. Pääomamenot kasvattivat erityisesti asuntovelkaisten kotitalouksien asumismenoja, asumismenojen tulo-osuuden mediaani oli niillä 22,9 prosenttia. Asuntovelkaisilla kotitalouksilla, jotka kuuluivat kolmeen pienituloisimpaan kymmenykseen, asumismenojen tulo-osuus oli 32,6 prosenttia ja niitä suurituloisemmilla, 22,1 prosenttia. Suurimmat tulo-osuudet olivat velkamäärän mukaan niillä kotitalouksilla, joilla velkapääoma oli pieni, alle 50 000 euroa.

Kotitalouksien asuntolainojen määrien viimeaikainen kasvu ([Velkaantumistilasto](#)) ei ilmene asumismenojen tulo-osuuksien kasvuna. Laina-aikojen pidentymisen seurauksena lainapääomien maksu ulottuu usealle vuodelle. Toisaalta asuntolainan korkomenot, jotka luetaan myös asumiskustannuksiin, ovat olleet suhteellisen pienet alentuneen korkotason seurauksena. Esimerkiksi vuodesta 2015 lähtien, jolloin korkotaso oli jo suhteellisen matala, asumismenojen tulo-osuuksien mediaanit pysyivät lähes saman suuruisina. Korkeamman korkotason seurauksena asumiskustannukset ja -menot kasvoivat esimerkiksi vuosina 2007–2008 edellisiin vuosiin verrattuna. (Tulonjakotilaston tietokantataulukot.)

2.3 Kotitalouden elinvaihe: Lapsiperheiden asumiskustannuksiin 10,7 prosenttia ja lisäksi pääomamenoihin yhteensä 21,1 prosenttia tuloista

Kotitalouden elinvaihe kuvaa kotitalouden jäsenten suhteiden, jäsenmäärän ja viitehenkilön iän mukaista elinvaiheluokkaa, samalla asumismuotoa. Kotitalouksien asumiskustannukset ja tulot erosivat elinvaiheen mukaan. Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli suurin, 25,5 prosenttia, alle 35-vuotiaiden yhden henkilön kotitalouksilla. Keskimääräistä enemmän tuloja käyttivät asumiseen lisäksi heitä vanhemmat yhden henkilön kotitaloudet, alle 35-vuotiaat lapsettomat parit ja yhden huoltajan lapsiperheet. Asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 18,8 prosenttia 35–64-vuotiaiden ja 19,9 prosenttia 65 vuotta täyttäneiden yhden henkilön kotitalouksilla. Alle 35-vuotiailla lapsettomilla pareilla asumiskustannusten tulo-osuuksien mediaani oli 18,7 prosenttia ja yhden huoltajan lapsiperheillä 17,3 prosenttia vuonna 2020. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Asumiskustannukset ja -menot (%) käytettävissä olevista rahatuloista kotitalouden elinvaiheen mukaan 2020, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani

Kotitalouksien nettomääräisten asumismenojen tulo-osuus, sisältäen asumiskustannusten lisäksi varsinaista asuntoa koskevat pääomamenot, oli mediaanilla mitattuna keskimäärin 21,0 prosenttia vuonna 2020. Pääomamenot lisäsivät asumismenoja eniten parien lapsiperheillä, joilla asumismenojen tulo-osuuksien mediaani oli 20,3 prosenttia. Asumismenojen tulo-osuus oli tätä suurempi kaikilla yhden henkilön, alle 35-vuotiaat, 35–64-vuotiaat, 65 vuotta täyttäneet, ja yhden huoltajan lapsiperheiden kotitalouksilla. Pienin se oli 65 vuotta täyttäneillä lapsettomilla pareilla, 12,0 prosenttia vuonna 2020.

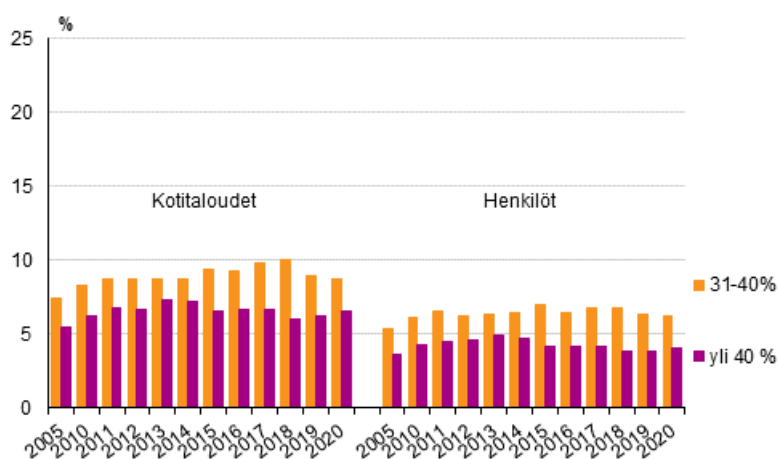
Maksettujen asumiskustannusten jälkeinen ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo oli suhteellisesti heikoin yhden henkilön ja yhden huoltajan lapsiperheiden kotitalouksilla. Yhden henkilön kotitalouksista sen mediaani oli nuorimmilla, alle 35-vuotiailla, noin 12 600 euroa vuonna 2020. Vanhimmilla, 65 vuotta täyttäneillä yhden henkilön kotitalouksilla mediaanitulo oli 13 300 euroa ja yhden huoltajan lapsiperheillä 14 600 euroa. 35–64-vuotiaiden yhden henkilön muodostamien kotitalouksien mediaanitulo oli suurempi, 18 000 euroa, mutta alle kotitalouksien keskimäärän, joka oli 19 800 euroa vuonna 2020. Saman ikäisillä, 35–64-vuotiailla lapsettomilla pareilla maksettujen asumiskustannusten jälkeinen mediaanitulo oli 31 600 euroa vuonna 2020. (Tulonjakotilaston tietokantataulukot.)

Myöhemmissä elinvaiheeryhmissä omistusasunto oli yleinen asunnon hallintasuhde. 65 vuotta täyttäneistä yhden henkilön kotitalouksista 70,9 prosenttia ja saman ikäisten lapsettomiin pariin kotitalouksista 89,3 prosenttia asui omistusasunnossa vuonna 2020. Asunnon hallintasuhteen ja tulotason eriytyminen, joskaan ei yhtä voimakkaana kuin nuoremmissa elinvaiheissa, sekä asumismuoto (yksi henkilö, pari) vaikuttivat eroihin asumiskustannusten tulo-osuuksissa. Suhteellisten pienten asumiskustannusten ja korkeamman tulotason seurauksena asumiskustannusten tulo-osuus oli 65 vuotta täyttäneillä lapsettomilla pareilla pieni, keskimäärin 10,3 prosenttia vuonna 2020. Yhden henkilön kotitalouksissa se oli 19,9 prosenttia. Mediaanitulot olivat 65 vuotta täyttäneillä yhden henkilön muodostamilla kotitalouksilla noin 70 prosenttia ja maksettujen asumiskustannusten jälkeen 60 prosenttia lapsettomiin pariin vastaavista tuloista. 65 vuotta täyttäneiden pariin ekvivalentti mediaanitulo oli 24 900 ja maksettujen asumiskustannusten jälkeen 22 300 euroa vuonna 2020.

3 Suuret asumiskustannukset Suomessa noin 4 prosentilla, EU-maissa keskimäärin 10 prosentilla kotitalousväestöstä

Asumiskustannusrasitteisten kotitalous- ja henkilöosuudet olivat lähes samat kuin edellisvuonna (kuvio 7). Suuret asumiskustannukset rasittivat vuonna 2020 noin 184 000 kotitaloutta eli 6,5 prosenttia kaikista kotitalouksista. Asumiskustannusrasitteisiin kotitalouksiin kuului 218 000 henkilöä, 4,0 prosenttia kotitalousväestöstä.

Kuvio 7. Kotitaloudet (%) ja henkilöt (%) asumiskustannusten tulo-osuuksien mukaan 2005, 2010–2020, nettomääräiset asumiskustannukset

Asumiskustannukset ovat suuret silloin, kun ne ovat yli 40 prosenttia kotitalouden käytettävissä olevista rahatalouksista. Tietoon ei lueta saatuja asumistukia. Määritelmä¹⁾ perustuu EU:n tilastolaitoksen Eurostatin tulo- ja elinolot -tilastoon (EU-SILC, Statistics on Income and Living Conditions). Viimeisimmät vertailukelpoiset tiedot ovat saatavissa tutkimusvuodelta 2020 (tilastovuosi 2019; [Eurostatin avaintaulukot](#): Housing cost overburden rate). Suomi kuului niiden yhdeksän maan ryhmään (Irlanti, Kroatia, Kypros, Liettua, Malta, Portugali, Slovakia, Slovenia), joissa asumiskustannusrasitteisiä oli suhteellisesti vähiten, noin 2-4 prosenttia kotitalousväestöstä. Asumiskustannusrasitteisiä oli EU-28 maissa keskimäärin 9,9 prosenttia kotitalousväestöstä tutkimusvuonna 2020.

Asumiskustannusrasitteisten kotitalous- ja henkilömäärien kasvut taittuivat Suomessa vuonna 2015. Edeltävinä vuosina 2013–2014 ne olivat olleet suurimmillaan, jolloin asumiskustannusrasitteisten kotitalousosuudet olivat yli 7 prosenttia ja henkilöosuudet lähes 5 prosenttia.

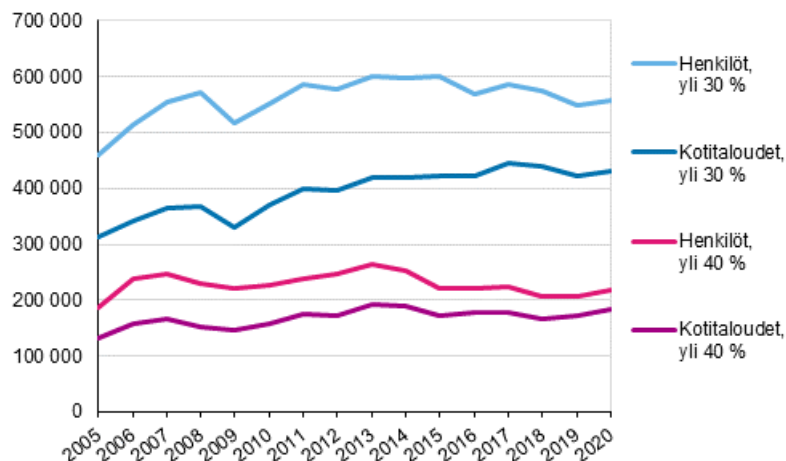
Niiden henkilöiden määrä, joiden kotitaloudet käyttivät asumiseen vähemmän, mutta silti yli 30 prosenttia käytettävissä olevista rahatalouksista, oli vuosina 2013–2018 lähes yhtä suuri, noin 11 prosenttia henkilöistä. Vuonna 2020 henkilöosuus oli edellisvuoden tavoin noin 10 prosenttia.

Sekä kotitalouksien, joiden asumiskustannukset olivat suhteellisen suuret, että niihin kuuluvien henkilöiden määrät kääntyivät kasvuun 2000-luvun jälkipuoliskolla molemmilla raja-arvoilla (asumiskustannusten tulo-osuus yli 30 % tai 40 %). Edeltävänä aikana määrät olivat pienempiä. Esimerkiksi vuonna 2005 henkilöitä, joiden kotitalouksissa asumiskustannusten tulo-osuudet olivat yli 40 prosenttia, oli 3,6 prosenttia, ja joilla tulo-osuudet olivat yli 30 prosenttia, 8,9 prosenttia henkilöistä.

Asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien määrä, joilla nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuus ylitti 40 prosenttia, oli vuonna 2020 noin 3 prosenttia pienempi kuin vuonna 2014. Henkilömäärä oli noin 14 prosenttia pienempi. Vuosia 2008 ja 2009 lukuun ottamatta asumiskustannusrasitteisten kotitalouksien määrä kasvoi viime vuosikymmenen puolivälistä lähes yhtäjaksoisesti vuosiin 2013–2014 saakka. Vuoden 2014 jälkeen lukumäärät olivat pienemmät. (Kuvio 8.)

1) Kansallinen tieto eroaa Eurostatin tilastoimasta tiedosta. Omakotitalojen kiinteistövero luetaan ainoastaan asumiskustannuksiin. Tilastoyksikköinä ovat henkilöiden lisäksi kotitaloudet. Eurostatin tiedoissa vuosi viittaa tutkimusvuoteen eli tilastovuotta seuraavaan vuoteen.

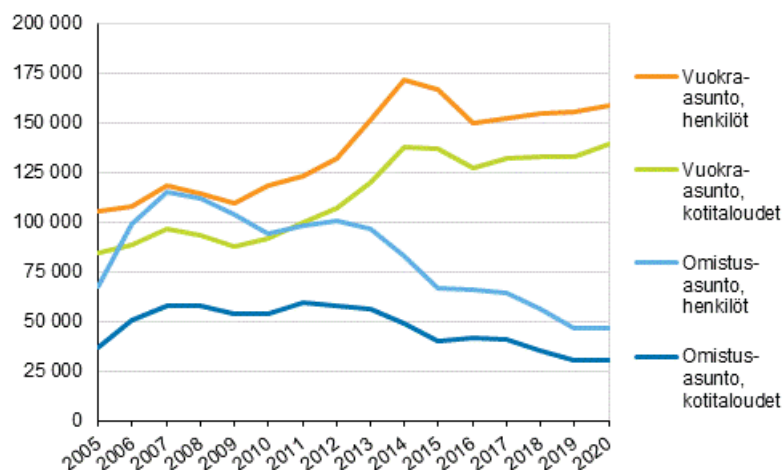
Kuvio 8. Asumiskustannusten tulo-osuus yli 30 % tai 40 %, kotitaloudet ja henkilöt 2005–2020

Niillä henkilöillä, joilla kotitalouden asunnon hallintasuhteena oli vuokra-asunto, asumiskustannusrasitteisuus oli yleisimmillään vuonna 2014, 13,1 prosenttia. Sen jälkeen vuodesta 2015 lähtien henkilöosuus vaihteli 10–11 prosentin välillä. Vuonna 2020 vuokra-asunnoissa asuvista henkilöistä oli asumiskustannusrasitteisia 10,4 prosenttia. Kotitalousosuus oli suurempi, 14,7 prosenttia, sillä asumiskustannusrasitteisuus oli yhden henkilön kotitalouksissa yleisempää kuin jäsenmäärältään suuremmissa kotitalouksissa. (Tulonjakotilaston tietokantataulukot.)

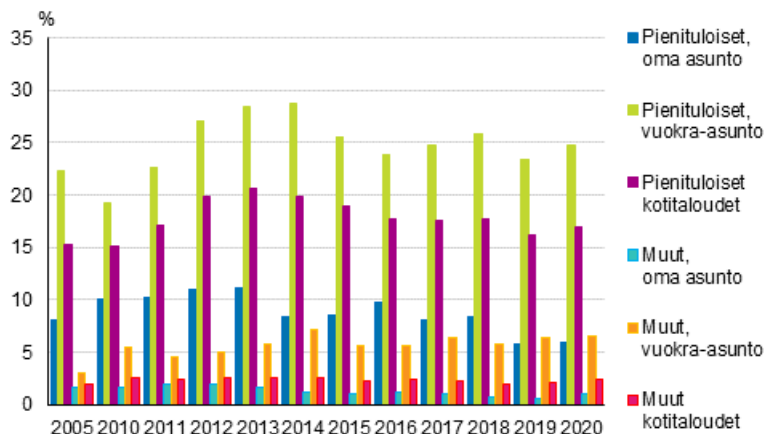
Kahden vuoden liukuvien keskiarvojen perusteella asumiskustannusrasitteisten, vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien henkilömäärä oli vuosina 2017–2020 noin 7 prosenttia pienempi kuin vuonna 2014. Kotitalousmäärä oli sitä vastoin hieman suurempi. Vuodesta 2016 lähtien asumiskustannusrasitteisten ja vuokra-asunnoissa asuvien lukumäärät kuitenkin kasvoivat hieman vuosittain. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Asumiskustannusten tulo-osuus yli 40 %, kotitaloudet ja henkilöt asunnon hallintasuhteen mukaan 2005–2020, 2 vuoden liukuvat keskiarvot

Kuviossa 10 on esitetty asumiskustannusrasitteisten osuudet pienituloisista henkilöistä (ks. [Pienituloisuus](#)) kotitalouden asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2005 ja 2010–2020. Vuonna 2020 pienituloisista henkilöistä kaikkiaan 16,9 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia. Pienituloiset erosivat kotitalouden asunnon hallintasuhteen mukaan siten, että vuokra-asunnoissa 24,8 prosenttia ja omistusasunnoissa 6 prosenttia henkilöistä oli asumiskustannusrasitteisia. Vuokra-asunnoissa asumiskustannusrasitteisten henkilöosuus oli vajaat neljä prosenttiyksikköä pienempi kuin vuosina 2013 ja 2014 (29 %). Pienituloisten ja vuokra-asunnoissa asuvien asumiskustannusrasitteisuus oli ollut viimeksi vähäisempää vuosina 2010 ja 2011. Vuonna 2010 henkilöosuus oli noin 19 prosenttia ja vuonna 2011 noin 23 prosenttia.

**Kuvio 10. Asumiskustannusten tulo-osuus yli 40 %, henkilöt (%)
pienituloisista ja muista henkilöistä asunnon hallintasuhteen mukaan
2005, 2010–2020**

Tarkasteltaessa asumiskustannusrasitteisten henkilöiden määrää kotitalouden elinvaiheen mukaan, kuului suuri enemmistö, noin 73 prosenttia yhden henkilön kotitalouksiin. Reilut kymmenes asumiskustannusrasitteisista henkilöistä kuului lapsettomien pariin ja samoin kymmenes lapsiperheiden kotitalouksiin vuonna 2020.

Kaikista yhden henkilön kotitalouksista 11,9 prosenttia oli asumiskustannusrasitteisia vuonna 2020. Osuus oli suurin nuorimmassa ikäryhmässä, alle 35-vuotiaiden kotitalouksissa, 20 prosenttia. 35–64-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden yhden henkilön kotitalouksissa osuus oli noin 9–10 prosenttia. Kotitalouden elinvaiheen muissa ryhmissä asumiskustannusrasitteisia oli keskimäärän (4 %) tai sen alle.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Asunnon hallintasuhte tulokymmenyksen mukaan 2020

Tulokymmenys	Indikaattori							
	Otoksessa	Perusjoukossa, 1000	Omistusasunto	-Velaton omistusasunto	-Velkainen omistusasunto	Vuokra-asunto	Muu	Yhteensä
I pienituloisin (10 %)	801	393,0	39,7	31,4	8,3	58,0	2,4	100,0
II	686	341,3	45,7	34,7	11,0	50,6	3,7	100,0
III	749	310,5	52,3	41,7	10,5	42,6	5,1	100,0
IV	788	267,0	54,8	33,0	21,8	42,7	2,5	100,0
V	825	264,7	66,9	33,4	33,5	31,6	1,5	100,0
VI	848	250,4	74,0	34,2	39,7	23,4	2,6	100,0
VII	960	258,3	73,6	31,2	42,4	25,2	1,2	100,0
VIII	1016	250,9	79,6	29,9	49,7	17,6	2,8	100,0
IX	1183	244,3	84,8	30,9	53,9	14,2	1,0	100,0
X suurituloisin (10 %)	1551	250,6	90,0	37,0	53,0	9,0	1,1	100,0
Kaikki kotitaloudet	9407	2831,0	63,8	33,8	30,0	33,8	2,5	100,0

Laatuseloste: tulonjakotilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Tulonjakotilasto kuvaa kotitalouksien ja asuntokuntien tulojen rakennetta ja jakautumista väestöryhmittäin ja alueittain Suomessa. Tilasto laaditaan vuosittain, ja sen tietosisältö perustuu kansainvälisiin suosituksiin¹⁾. Tulonjakotilasto kuvaa kattavasti kotitalouksien käytettävissä olevia rahatuloja, joka on tulonjakotilaston ensisijainen tulokäsitemuoto. Muita päätulokäsitteitä ovat tuotannontekijätulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, saadut tulonsiirrot sekä maksetut tulonsiirrot. Tilaston pohjalta tuotetaan useita indikaattoreita, joista keskeisimpiä ovat tuloeroja kuvaava Gini-kerroin, kotitalouksien ja asuntokuntien tulojen keskiarvo ja mediaani sekä suhteellinen pienituloisuusaste.

Tilaston tiedot johdetaan kahdesta perusaineistosta, koko asuntokuntaväestön kattavasta tulonjaon kokonaisaineistosta ja edustavaan otokseen perustuvasta tulo- ja elinolotutkimuksesta. Tulonjaon kokonaisaineisto on kokonaan rekisteripohjainen koko väestön kattava aineisto henkilöiden ja asuntokuntien tuloista ja mahdollistaa yksityiskohtaisten luokitusten mukaisen tilastoinnin, erityisesti alueellisesti. Se on ensisijainen kansallinen tietolähde väestöryhmittäisten tuloerojen ja alueellisten tulojen kuvaamisessa. Kokonaisaineiston aikasarjatiedot ovat tilastoitu vertailukelpoisesti vuodesta 1995 alkaen.

Otosaineiston tiedot ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia, ja niitä on saatavilla vuodesta 1966 lähtien. Otosaineiston muodostamisessa noudatetaan EU:n tulo ja elinolot -tilastosta annettua asetusta (Sosiaalitalastojen kehysasetus (EU) 2019/1700, EU-SILC:n täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/2242). Otosaineisto ei sovellu edustavuuteen liittyvien rajoitusten vuoksi tarkkoihin alueiden tai väestöryhmien välisiin tulonjakotarkasteluihin. Otosaineistossa on toisaalta käytössä luokituksia ja taustatietoja, joiden mukaisia tietoja ei ole kokonaisaineistossa. Näistä luokituksista tärkein on sosioekonominen asema.

Tulonjakotilaston tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla osoitteessa www.tilastokeskus.fi *Tulot ja kulutus* -aihealueen alla. Tietoja tilastoidaan muun muassa tulotason, alueen, sosioekonomisen aseman, elinvaiheen ja iän mukaan. Aineistoista tehdään erityisselvityksiä asiakkaille pyynnöstä. Otosaineistosta julkaistaan myös kansallinen [elinolotilasto](#) Elinolot-aihealueen alla. Tässä tilastossa julkaistaan tietoja köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista henkilöistä (at risk of poverty or social exclusion, AROPE).

Tulonjakotilaston kokonaisaineiston alueittaisia tietoja julkaistaan lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämässä tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissa. Tulonjakotilaston otosaineistosta toimitetaan tietoja EU:n tilastovirastolle Eurostatille (EU-SILC, European Union Statistics on Income and Living Conditions), OECD:lle (OECD IDD) ja määrävuosin Luxemburg Income Study'n (LIS) kansainväliseen tietokantaan. Ne julkaisevat kansainvälisesti vertailukelpoisia tietoja säännöllisesti tilastotietokannoissa ja julkaisuissa verkkosivuillaan. Kansainvälisen, vertailevan EU-SILC-aineiston tietoja käytetään Euroopan Unionin hallinnollisten ohjelmien monitorointiin. EU-SILC-aineisto on yleisesti käytetty tutkimusaineisto kansainvälisessä tutkimuksessa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu vuosittain kerättävään kokonaisaineistoon ja sen yhteydessä integroidusti muodostettavaan otosaineistoon. Tulonjakotilaston perusaineistojen välillä on määritelmällisiä eroja. Tärkein eroista koskee tulonkäyttöyksikköä. Kokonaisaineistossa tulonkäyttöyksikkö on rekisteröity asuntokunta ja otosaineistossa yhteisen taloudenpidon kotitalous, joka muodostetaan haastattelussa. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Tulonjakotilaston otosaineistossa kotitalouden muodostavat kansainvälisten suositusten mukaisesti ne henkilöt, jotka asuvat, ruokailevat tai käyttävät tulojaan yhdessä. Kokonaisaineiston ja otosaineiston tulotiedot ovat muutoin samoja, mutta otostilastoon sisältyy rekistereistä puuttuvia tulotietoja, jotka kerätään haastattelemalla (korkotulot, eräät kotitalouksien väliset tulonsiirrot). Kokonais- ja otosaineiston eroja on tarkasteltu tämän laatuselosteen luvuissa 6 ja 7.

Kokonaisaineisto

1) OECD (2013) OECD Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth. OECD Publishing; UNECE (2011) Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition 2011.

Tulonjakotilaston kokonaisaineisto on koko asuntoväestön kattava tilastoaineisto, joka kootaan henkilötasolla useista hallinnollisista aineistoista ja rekistereistä. Siten tilasto sisältää yksityiskohtaista tietoa kaikkien asuntokuntien ja niihin kuuluvien henkilöiden tuloista.

Kokonaisaineiston laadinnassa on käytetty seuraavia hallinnollisia aineistoja ja tilastorekistereitä:

- Digi- ja väestötietokeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen henkilö- ja asuntotietovaranto
- Verohallinnon verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläke- ja etuustietokanta (sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kunnilta keräämä ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen aineisto
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Työllisyysrahaston (ent. Koulutusrahasto) tiedot

Kokonaisaineiston kohdeperusjoukkona on Suomen asuntoväestö tilastovuoden lopussa (31.12). Asuntoväestön muodostavat kaikki asuinhuoneistoissa vakinaisesti asuvat henkilöt. Tilaston ulkopuolelle jää runsaat kaksi prosenttia koko väestöstä. Heihin kuuluvat vakinaisesti laitoksissa kirjoilla olevat (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat), asunnottomat, ulkomailla ja tietymättömissä olevat henkilöt.

Kokonaisaineisto laaditaan yhdistämällä hallinnolliset ja rekisteritietolähteet henkilötunnuksen avulla henkilöille. Asuntokunnan tulot muodostetaan laskemalla yhteen samaan asuntokuntaan kuuluvien henkilöiden tulot.

Otosaineisto

Tulonjakotilaston otosaineiston perustiedot kootaan yhdistämällä kotitalouksilta haastattelemalla kerätyt tiedot ja kokonaisaineiston rekisteritiedot hyväksytysti haastattelulle otokselle. Pääosa kotitalouksien luokittelutiedoista sekä ne tulotiedot, joita ei ole saatu rekistereistä, on kerätty haastattelemalla.

Haastattelut

Haastatteluista vastaa Tilastokeskuksen Haastattelutiedonkeruut-ryhmä. Haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti Blaise-lomakeohjelmiston avulla valtaosin puhelinhaastatteluina. Kielenä käytetään haastateltavan valinnan mukaan joko suomea, ruotsia tai englantia (tilastovuodesta 2014 lähtien). Vuonna 2020 haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 26,7 minuuttia.

Perusjoukko

Otosaineiston kohdeperusjoukko ja viiteajankohta (tilastovuoden viimeinen päivä) ovat samat kuin kokonaisaineistossa. Otoksesta poistetaan hieman peittovirhettä, sillä se muodostetaan ennen tilastovuoden loppua. Virheen seurauksena otoksesta poistetaan haastatteluissa kohdeperusjoukkoon kuulumattomat otoshenkilöt, ns. ylipeitto. Poimintakehikon ulkopuolelle jääneiden, ns. alipeittoon kuuluvien otoshenkilöiden määrä, jotka tahdistuvat viiveellä rekistereihin, on pieni.

Otoshenkilön kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään tilastovuoden lopun tilanteen mukaan haastattelussa. Haastatteluissa otoskotitalouteen luetaan henkilöt, jotka kuuluivat kotitalouteen viiteajankohtana, ja poistetaan siihen kuulumattomat henkilöt. Hyväksytyt otoksen ulkopuolelle jäävät kotitaloudesta tilapäisesti poissaolevat, esim. yli vuoden ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei kuulu kotitalouteen.

Tilastovuoden perusjoukko täsmentyy tilaston viiteajankohdan jälkeen noin 3 kuukautta myöhemmin Tilastokeskuksen asuntokuntatilaston aineistoon ja tulonjakotilaston kokonaisaineistoon. Tietoja käytetään otosaineiston kalibroinnissa, jolla haastattelussa hyväksytty otos saadaan vastaamaan perusjoukkoa (ks. painokertoimet).

Otanta-asetelma

Tulonjakotilaston otosaineisto muodostuu neljän vuoden kiertävästä paneeliotoksesta, jotka ovat toisistaan riippumattomia, itsenäisiä otoksia. Tilastovuoden aineistossa on mukana tilastovuonna poimittu, 1. tutkimuskerran otos ja edeltävinä vuosina poimitut, 2.-4. tutkimuskerran otokset. Osohenkilöt osallistuvat tutkimukseen kaikkiaan neljänä tutkimuskertana. (Taulukko 2). Vuoteen 2008 saakka otos sisälsi kaksi paneelia. Muutoksen seurauksena lähtöotosta pienennettiin siten, että ensimmäiselle tutkimuskerralle on valittu vuodesta 2009 alkaen 5 000 henkilöä aikaisemman 7 500:n sijaan.

Tilastovuosina 2019 ja 2020 tehtiin ensimmäisen tutkimuskerran otokselle täydentävä lisäotos, johon poimittiin 500 kotitaloutta. Lisäotosta tilastovuodelle 2019 tarvittiin, sillä keväällä, kenttätöiden aikana alkaneen koronapandemian myötä ensimmäisen tutkimuskerran vastausaste jäi aiempia vuosia selvästi alhaisemmaksi. Syynä tähän voivat olla paitsi yleinen vastaamisaktiivisuuden lasku myös puhelimitse tavoittamattomien kotitalouksien käyntitavoittelujen keskeytyminen koronan vuoksi. Lisäotos poimittiin edustamaan ositteita, joissa kadon kasvu oli erityisen suurta ja havaintomäärät olivat jäämässä selvästi edeltävää vuotta matalammiksi: yrittäjiä, pienituloisimpia palkansaajia sekä pienituloisimpia eläkeläisiä. Koronapandemian pitkittymisen vuoksi vastaava lisäotos poimittiin tilastovuodelle 2020 aikaisempien käytäntöjen mukaisesti.

Tulonjakotilaston otosaineiston otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Otos on henkilöotos. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 vähintään 16-vuotiasta henkilöä Tilastokeskuksen väestötietokannasta²⁾. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 henkilöä ositteittain. Henkilön todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä asuntokunnassa.

Ositteiden muodostamiseen käytetään tilastovuotta edeltävän vuoden tietoja asuntokuntakotitalouden valtionveronalaisista tuloista ja niiden perusteella muodostetuista sosioekonomisista ryhmistä. Sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä on otettu huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen.

Ositteiden lukumäärä on ollut vuodesta 2014 lähtien kaksitoista, kun verotietueettomat yhdistettiin pienituloisten muut 1 ryhmään. Muutos ei vaikuttanut tietojen vertailukelpoisuuteen. Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määriteltävä kohdehenkilön asuntokunnan sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan estimoinnin parantamiseksi³⁾. Aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön tietojen perusteella. Ositteiden kiintiöintiä muutettiin viimeksi vuonna 2007 kasvattamalla pienituloisten ja eläkeläisten lukumäärää. Muutoksen taustalla oli tarve tehostaa pienituloisuusindikaattorien kuten pienituloisuusasteen estimointia.

Painokertoimet

Kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimen, jolla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi osohenkilön sisältymistodennäköisyyttä otoksessa. Hyväksytyt otoksen asetelmapainot tehdään vastauskatokorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden osohenkilöiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Vastauskatokorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia kokonaisuaineistosta. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille. Vuoden 2020 aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia tietoja:

2) Vuodesta 2003 lähtien ikäraja on ollut 16 vuotta aikaisemman 15 vuoden sijaan. Muutos on seurausta Euroopan yhteisön tilastoviraston Eurostatin EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) edellyttämistä toteuttamiskäytännöistä. Tilastovuosina 2015, 2019 ja 2020 master-otokseen poimittiin poikkeuksellisesti 100 000 kohdehenkilöä.

3) Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määriteltävä kohdehenkilön kotitalouden sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan, kun aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön mukaan. Ositeluokittelun muutos perustuu testeihin, joissa kotitalouteen perustuvan luokittelun todettiin olevan estimoinnin kannalta tehokkaamman kuin henkilöön perustuvan.

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; degree of urbanisation -luokitus)
- asuntokunnan koko
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- 16 vuotta täyttäneiden koulutusaste
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot; tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot)
- tulonjakotilaston kokonaisaineiston pienituloisiin asutokuntiin kuuluvien henkilöiden lukumäärä asuntoväestössä (rekisteripohjainen tulokäsite)

Kalibroititiedoista pienituloisiin asutokuntiin kuuluvien lukumäärä otettiin käyttöön tilastovuonna 2015 ja koulutusaste tilastovuonna 2016 korjaamaan kasvaneesta kadosta seurannutta lisääntyntä harhaa. Vaikutus 16 vuotta täyttäneiden henkilöiden koulutusjakaumaan oli merkittävä: peruskoulun varassa tai vailla koulutustietoa olevien lukumäärä kasvoi ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden lukumäärä pieneni. Sitä vastoin väestöryhmien mediaanitulojen muutokset ja vuosimuutokset olivat pieniä. Väestöryhmien väliset tulosuhteet eivät muuttuneet. Kalibrointimuutoksella ei ollut vaikutusta keskeisten tunnuslukujen vertailukelpoisuuteen⁴⁾.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilaston kokonaisaineiston tietolähteinä käytetään pelkästään hallinnollisia rekisteriaineistoja, jolloin tilaston laatu riippuu lähteaineistojen laadusta ja aineistojen käsittelyyn liittyvästä virheestä.

Kokonaisaineistoon muodostettavien tietojen oikeellisuus varmistetaan tarkistamalla eri lähteaineistoista käytettävien tietojen virheettömyys ja yhtäpitävyys johdettavia luokituksia ja muuttujia varten. Tarkistuksia tehdään lisäksi otosaineistossa sen jälkeen, kun kokonaisaineiston tiedot on yhdistetty otokselle.

Väestötietojen osalta kokonaisaineiston laatua on selvitetty esimerkiksi Tilastokeskuksen Asunnot ja asuinolot -tilaston laatuselosteessa. Kokonaisaineiston tulotietojen peittävyys on hyvä käytettyyn tulokäsitteeseen nähden (käytettävissä olevat rahatulot). Tiedoista puuttuvat tuloerät, jotka jäävät kokonaan rekisterien ulkopuolelle tai joita ei lueta tuloksi. Tulotietojen peittävyttä ja laatua tutkitaan vertaamalla kokonaisaineistoa muihin tilastolähteisiin, kuten Verohallinnon, Kelan, Eläketurvakeskuksen ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoihin ja Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tietoihin. Vertailuja tehdään säännöllisesti vuosittain ja niistä voi tarkemmin tiedustella Tilastokeskuksesta.

Otosaineistossa tulosten laatuun vaikuttavat kadon ja satunnaisvaihtelun lisäksi peittovirheet (kehikkoperusjoukko poikkeaa kohdeperusjoukosta) ja mittausvirheet (tulomuuttujan mitattu arvo poikkeaa sen oikeasta arvosta). Osa näistä virhelähteistä voi tuottaa systemaattisia virheitä. Systemaattisia virheitä arvioidaan vertaamalla estimaatteja kokonaisaineistoista ja muista rekistereistä saataviin, koko väestöä koskeviin tietoihin sekä muiden tilastojen vastaaviin tietoihin. Vertailuja tehdään vuosittain ja niitä voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Taulukossa 1 on tietoja vuoden 2020 tulonjakotilaston ensimmäisen tutkimuskerran otoksesta ja kadosta ositteittain. Ositteessa oleva numero kuvaa tuloluokkaa, esimerkiksi palkansaajat on jaettu valtionveronalaisten tulojen mukaan neljään luokkaan (1=pienituloisin, 4=suurituloisin luokka). Taulukossa 2 on kuvattu saatua otosaineistoa, katoa ja ylipiittoa tutkimuserroittain. Otosaineiston kadon korjaamista painokertoimin on kuvattu edellä, katso kohta 2 Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus. Tarkempia tietoja otosaineiston laadusta löytyy myös elinolo-tilaston laatuselosteesta.

4) Lisätietoja kalibrointimuutoksen vaikutuksista tuloksiin saa vuoden 2016 tulonjakotilastosta.

Taulukko 1. Vuoden 2020 tulonjakotilaston I tutkimuskerran otoksen jakautuminen ositteittain

	Masterotoksen koko	Brutto-otos	Poimintasuhde, %	Hyväksytyjä kotitalouksia	Kato	Ylipeitto
Osio						
Palkansaajat 1	21 880	926	4,2	391	529	6
Palkansaajat 2	16 601	710	4,2	322	381	7
Palkansaajat 3	14 461	621	4,2	365	255	1
Palkansaajat 4	7 292	533	7,3	322	208	3
Yrittäjät 1	3 090	436	14,1	230	202	4
Yrittäjät 2	1 440	318	22,0	163	152	3
Maanviljelijät 1	973	214	21,9	126	85	3
Maanviljelijät 2	939	202	21,5	128	72	2
Eläkeläiset 1	16 115	570	3,5	281	261	28
Eläkeläiset 2	11 514	430	3,7	302	122	6
Muut 1	5 098	402	7,8	107	289	6
Muut 2	597	138	23,1	67	70	1
Yhteensä	100 000	5 500	5,5	2 804	2 626	70

Taulukko 2. Tulonjakotilaston 2020 otoskoko ja vastauskato

	Tutkimuskerta				
	Koko otos	1	2	3	4
Brutto-otos, kotitalouksia	13 023	5 500	2 922	2 415	2 186
Ylipeitto	116	70	18	15	13
Netto-otos	12 907	5 430	2 904	2 400	2 173
Kato	3 500	2 626	492	232	150
- Kieltäytyneitä	1 734	1 149	334	160	91
- Ei tavoitettu	1 606	1 373	135	54	44
- Muu syy	160	104	23	18	15
Hyväksytyjä	9 407	2 804	2 412	2 168	2 023
Nettokato, %	27,1	48,4	16,9	9,7	6,9

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjakotilasto laaditaan vuosittain, ja tilaston tiedot kuvaavat asuntokuntien ja kotitalouksien sekä asuntokuntaväestön ja kotitalousväestön tuloja kalenterivuoden ajalta. Rekisteriaineistot ovat käytävissä tilastovuodelta noin 11 kuukauden kuluessa. Kokonaisaineistosta tilastoitavat tiedot ovat lopullisia, ja ne julkaistaan noin vuosi tilastovuoden päättymisen jälkeen. Otosaineiston tiedot valmistuvat julkaistavaksi noin vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä. Tilaston julkaisupäivät on merkitty Tilastokeskuksen julkistamiskalenteriin. Tietoaineistot toimitetaan EU:n tilastovirastolle Eurostatille ja OECD:lle yhtäaikaaisesti otosaineiston julkistuspäivinä. Eurostat ja OECD vastaavat Suomea koskevien tietojen jakelusta osana kansainvälisiä, vertailevia tilastoaineistoja pian aineistotoimituksen jälkeen.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tulonjakotilaston tiedot julkaistaan useina erillisjulkistuksina, joissa käytetyt tiedot ovat myös saatavilla tulonjakotilaston StatFin-tietokantataulukoista. Julkistuksissa ja tietokantataulukoiden alaviitteissä on kuvattu, mihin perusaineistoon kukin tieto pohjautuu (kokonaisaineisto tai otosaineisto). Myös taulukoissa ilmaistu perusjoukko kertoo, kumpaan perusaineistoista tieto pohjaa: kokonaisaineistosta tuotetut tiedot kuvaavat asuntokuntia tai asuntoväestöä ja otosaineistosta tuotetut tiedot kotitalouksia tai kotitalousväestöä.

Tulonjakotilaston otosaineistosta laaditaan vuosittain palveluaineisto, jota luovutetaan tieteellisiin tutkimuksiin ja tilastollisiin selvityksiin käyttöluo- paehtojen mukaisesti. Aineiston luovuttamiseen tarvitaan käyttöluo- pa. Hakemukseen on sisällytettävä aineiston käyttötarkoitus, tutkimussuunnitelma ja allekirjoitetut salassapitosopimukset tutkimukseen osallistuvilta henkilöiltä. Palveluaineistoa käytetään myös mikrosimulointiin. Palveluaineisto on maksullinen.

Tulonjakotilaston tietojen keruun yhteydessä kerätään tietoja Eurostatin EU:n tulo- ja elinolotilastoa EU-SILCiä varten (SILC, Statistics on Income and Living Conditions). Tämän mikroaineiston tutkimuskäyttö on Eurostatin kautta vilkasta. Eurostat vastaa kansainvälisen, vertailevan aineiston tilastoinnista ja jakelusta kansainvälisille tilasto-organisaatioille ja tieteelliseen tutkimuskäyttöön. Lisätietoja tästä tutkimusaineistosta saa Eurostatin verkkosivuilta (linkki).

Kokonaisaineiston pohjalta laadittua tutkimusaineistoa (N= 800 000) voidaan käyttää ainoastaan Tilastokeskuksen tutkijapalveluiden etäkäyttöliittymän kautta. Myös tämän aineiston käyttöä varten tarvitaan käyttöluopahakemus ja selvitys tutkimuksen tarkoituksesta.

Tulonjakotilaston aineistoista laaditaan pyynnöstä erityisselvityksiä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Kotitalouskäsite

Kokonaisaineistossa kotitalouskäsitteenä on asutokunta, jonka muodostavat vakinaisesti samassa asunnossa asuvat henkilöt. Asutokunta määritetään rekisteriperusteisesti. Otosaineistossa kotitalous perustuu yhteiseen taloudenpitoon. Kotitalouteen kuuluvat henkilöt, jotka asuvat, ruokailevat tai käyttävät muuten tulojaan yhdessä. Kotitalous määritetään haastatteluin.

Asumiskustannuskäsite

Asumiskustannuskäsitteessä noudatetaan EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) määritelmää. Tietoa käytetään kotitalouksien asumiskustannusten ja tulojen perusteella johdettavien tietojen kansainväliseen, vertailevaan tilastointiin (ks. Eurostat).

Tulokäsite

Tulonjakotilaston tulokäsite on *käytettävissä olevat rahatulot*. Tulokäsitteeseen sisältyvät tuloerät muodostetaan samalla tavalla sekä kokonais- että otosaineistoon, mutta kokonaisaineiston käsitteessä ovat mukana myös veronalaiset luovutusvoitot (myyntivoitot), joita ei sisällytetä otosaineistossa käytössä olevaan vastaavaan tulokäsitteeseen kansainvälisen suosituksen mukaisesti. Selkeyden vuoksi päätulokäsite on nimetty julkistuksissa ja tietokantataulukoissa *käytettävissä olevat rahatulot (ml. myyntivoitot)* ja *käytettävissä olevat rahatulot (pl. myyntivoitot)*.

Otosaineistopohjaisissa taulukoissa on saatavilla lisätietona myös muita tulokäsitteitä. Myyntivoitot sisältävä rahatulokäsite (käytettävissä olevat rahatulot ml. myyntivoitot) on mukana joissakin taulukoissa, mutta julkistusten tiedot pohjaavat tulokäsitteeseen, jossa ne eivät ole mukana. Tulonjakotilastoinnissa aiemmin ensisijaisena tulokäsitteenä käytetty laajempi *käytettävissä olevat tulot* on saatavissa tietokantataulukoista. Se sisältää laskennallisen asuntotulon sekä myyntivoitot ja niistä maksetut verot.

Lisäksi otosaineiston kaikki tulokäsitteet sisältävät joitakin haastatteluissa kerättyjä tuloeria sekä maksettuja tulonsiirtoja – erityisesti kotitalouksien välisiä tulonsiirtoja ja korkotuloja sekä maksettu kiinteistövero – joita ei ole mukana kokonaisaineiston tulokäsitteissä. Haastatteluilla kerättävien tuloerien osuus on pieni, mutta ne voivat kohdentua tietyille väestöryhmille ja olla tämän vuoksi merkittäviä (esimerkiksi kotitalouksien väliset tulonsiirrot opiskelijoille ja yksinhuoltajille). Otosaineiston bruttomääräisistä tuloista noin 99 prosenttia on hallinnollisista aineistoista ja rekistereistä.

Otosaineiston tulokäsitettä ohjaa EU-SILC:n täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/2242, jonka myötä otosaineistosta tuotetut tulotiedot ovat vertailukelpoiset eri maiden välillä. Tulonjakotilaston otosaineiston tulot vastaavat pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta Eurostatin ja OECD:n julkaisemia tietoja. Tällainen poikkeus aiheutuu palkkatulojen luontaisuuksista, jotka luetaan kattavasti tuloihin kansallisessa tilastoinnissa, mutta ei EU:n tulo- ja elinolotilastossa.

Aikasarjojen vertailukelpoisuus

Tulot on päivitetty takautuvasti tilaston otosaineiston aikasarjatietoihin vuodesta 1987 lähtien. Aikasarjan vertailukelpoisuus on hyvä vuosille 1993–2020, ja päätuloerien kohdalla kohtuullisen hyvä vuodesta 1993 taaksepäin varhempisiin tilastovuosiin.

Tulonjakotilaston kokonaisaineiston pohjalta muodostettu aikasarja ei ole kokonaan vertailukelpoinen vuosien 1995–2009 ja 2010–2020 välillä. Metsätulojen laskentamenetelmä uudistettiin, kuntoutusrahojen muodostumista tarkennettiin ja uusia tuloeriä lisättiin tulonimikkeistöön tilastovuodesta 2010 alkaen. Uusia tuloeriä ovat elatustuki, saatu elatusapu, verottomat apurahat ja asevelvollisten päivärahat. Maksettu elatusapu lisättiin maksettuihin tulonsiirtoihin veronluonteiseksi maksuksi henkilöille, jotka ovat vähentäneet elatusmaksuja verotuksessa. Elatustuki saadaan suoraan Kelan rekistereistä, mutta saatu elatusapu on johdettu elatusmaksujen maksajien verovähennystiedoista. Myös kuntoutusrahojen muodostamiseen tehtiin tarkennuksia poistamalla henkilöiden kuntoutusrahoista se osuus, joka ohjautuu suoraan työnantajalle.

Sekä otos- että kokonaisaineiston pohjalta laskettavien tulojen aikasarjavertailuihin vaikuttaa pieneltä osin metsämyyntitulojen laskennan muutos. Muutos vaikuttaa ennen kaikkea maatalousyrittäjien tuloihin, joissa on pieni muutos vuosien 2013 ja 2014 välillä. (Tarkemmin laskentamenetelmän muutoksesta ks. tulonjakotilaston vanhempi laatuseloste). Lisäksi vuonna 2006 siirryttiin metsätulojen verotuksessa myyntituloihin pohjautuvaan verotukseen. Tämän vuoksi metsätulojen käsittely muuttui myös tulonjakotilastossa. Metsätalouden tulot perustuivat vuosina 2006–2013 pääasiassa Verohallinnon vuosi-ilmoitustietoihin eikä täydentäviä tietoja enää kysyty haastatteluissa. Metsätalouden kustannukset arvioitiin prosenttiosuutena metsän myyntituloista, kun ne aiemmin laskettiin haastattelutietoihin perustuvalla regressiomallilla.

Tulonjakotilaston tulokäsitteiden ajallista vertailtavuutta vaikeuttaa myös vuoden 2005 osinkoverouudistus, jossa luovuttiin yhtiöveron hyvityksestä. Ennen verouudistusta yhtiöveron hyvitys luettiin tuloksi osinko-, tuotannontekijä- ja bruttotuloihin. Koska yhtiöveron hyvitys sisältyi myös maksettuihin tulonsiirtoihin, verouudistuksella ei kuitenkaan ole vaikutusta käytettävissä olevan tulon vertailtavuuteen. Tulonjakotilaston aikasarjatiedostoihin verouudistuksesta johtuvat muutokset on korjattu vuosille 1993–2004. Nämä muutokset vaikuttavat samalla tavalla sekä kokonais- että otosaineiston pohjalta tuotettavien tulotietojen ajalliseen vertailuun.

Otosaineistossa muodostettu laskennallinen asuntotulo omistusasunnosta tuotetaan edelleen erillisenä tulokomponenttina ja se luetaan edelleen kotitalouden käytettävissä oleviin tuloihin (mutta ei rahatuloihin). Vuonna 2006 tilastossa uudistettiin asuntotulon laskentatapaa ottamalla huomioon toisaalta yhtenäiset käytännöt muiden Tilastokeskuksen tilastojen (erityisesti kulutustutkimus ja kansantalouden tilinpito) kanssa ja toisaalta EU:n tulo- ja elinolutilastoa (EU-SILC) koskevan asetuksen vaatimukset. Merkittävimmät muutokset liittyvät otoskotitalouksille ositemenetelmällä laskettujen bruttovuokrien ositteiden tarkentumiseen ja omistusasuntojen poistojen käsittelyyn. Ositteissa tilastollisen kuntaryhmitymisen mukainen bruttovuokra on korvattu kunnittaisella ja suurimmissa kunnissa osa-alueittaisella tiedolla (vuodesta 2012 alkaen osa-alueen mukainen bruttovuokra on ollut käytössä useammalla suurkunnalla kuin aikaisemmin). Ositekohtaiset bruttovuokra-arvot perustuvat edelleen Tilastokeskuksen vuokratilaston vapaarahoitteisten asuntojen vanhojen ja uusien vuokrasuhteiden keskimääräisiin vuokriin, mutta havaintomääriltään pienten ositteiden vuokra-arvoja on korjattu vanhojen asunto-osakeyhtiömuotoisten asuntojen myyntihinnoilla. Asuntotulosta ei enää omakotiasujilla vähennetä poistoja. (Ks. Tulonjakotilasto, käsitteet ja määritelmät, asuntotulo eli laskennallinen nettovuokra.) Uudistetulla menetelmällä laskettu asuntotulo on viety takautuvasti aikasarjatietoihin vuodesta 1993 lähtien, joten tulokäsitteet ovat tältä osin vertailukelpoisia kun tietolähteenä käytetään tulonjakotilaston aikasarja-aineistoa.

Otospohjaisiin kotitalouksien välisiin saatuihin tulonsiirtoihin ei vuoden 2006 tulonjakotilastosta lähtien ole laskettu enää kotitalouden saamia raha- tai muita lahjoja. Syynä on yhtenäisyys EU:n tulo- ja elinolutilaston (EU-SILC) tulokäsitteen kanssa. Uusi laskentatapa vähentää kotitalouksien keskimääräisiä käytettävissä olevia tuloja noin 150 euroa kotitaloutta kohti.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tulonjakotilastosta julkaistaan kokonaisaineistoon ja edustavaan väestöotokseen perustuvia tietoja tilastovuodesta 2018 alkaen. Edellä esitetyn tulokäsitteen erojen lisäksi erot kokonais- ja otosaineiston

tietojen välillä aiheutuvat tulonkäyttöyksikön (kotitalous/asuntokunta) eroista ja otosaineiston otantavirheestä.

Tulonjakotilaston kokonaisaineistossa tulonkäyttöyksikkö on asuntokunta, johon kuuluvat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Otosaineistossa ja siihen perustuvassa EU:n tulo- ja elinolotutkimuksessa (EU-SILC) tulonkäyttöyksikkö on yhteisen taloudenpidon perusteella muodostettu kotitalous, jonka jäsenet määritetään haastattelussa päivittämällä rekistereistä saadut asuntokuntatiedot. Perusjoukossa otosaineiston kotitalouden ja asuntokunnan vastaavuus yksikkötasolla on viime vuosina ollut noin 94-95 prosenttia. Väestöryhmittäin erot ovat opiskelijoilla muita suurempia.

Tulonjakotilaston otosaineiston ja *kulutustutkimuksen* välillä ei ole merkittäviä käsitteellisiä eroja. Molemmat noudattavat kansainvälisten suositusten mukaista käytettävissä olevan tulon määrittelyä. Tulonjakotilaston asumiskustannukset ja kulutustutkimuksen asumisen kulutusmenot ovat yhtenevät. Kulutustutkimuksen tietoihin luetaan kotitalouden varsinaisten asuntojen ja vapaa-ajan asuntojen asumisen kulutusmenot (ml. laskennallinen kulutus). Tilastoinnissa noudatetaan bruttovuokraperiaatetta ja luokitteluun käytetään yksityiskohtaista kulutusmenojen luokitusta (COICOP-HBS). Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tilastojen tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulonjakotilastot kuvaavat kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja ovat siten kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston koko maan tulosummia *kansantalouden tilinpidon* tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmissä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilastojen luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan. Kansantalouden tilinpidon käytettävissä olevaan tuloon mm. sisältyy laskennallinen asuntotulo, mutta eivät myyntivoitot (hallussapitovoitot).

Lisätietoja

Marie Reijo 029 551 2547
Vastaava osastopäällikkö:
Hannele Orjala

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Tulonjakotilasto 2020, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute